

Besenyi Sándor hozzászólása

Tisztelt vendéglátók! Tisztelt Tanácskozás! Néhány dolgot szeretnék szóvá tenni. Kifejezetten érdeklődöm a két világháború közötti magyar történelem iránt. Valahogy mindig Gion Nándornak, A katona mosolya c. írása rémlik föl, amikor ezt a történetet látom és hallom. Ezt a mosolyt még senkinek sem sikerült feloldani. A szenttamási kálvárián található ez a mosolygó katona, aki mosollyal, de ugyanakkor értetlenül figyeli a XX. század történeteit.

Az én észrevételem a térség történetének az utolsó szakaszához kapcsolódik. Ebből az első öt év, a nagy eufórikus átalakulás az állam-szocialista rendszerek összeomlását követően arra irányult, hogy Szegeden hozzunk létre egy szellemi műhelyet a Kárpát-medencei magyar értelmiség számára. Ez jó bő tíz esztendőn keresztül működött is, és több mint ezer magyar vezető értelmiségi vett részt munkájában. Kifejezetten az átalakulási folyamatokat tanulmányoztuk. Az első periódusban elsődlegesen a rekonstrukcióra törekedtünk, a közös gondolkodás feltételrendszerének megteremtésére, és ez így is volt jó és helyénvaló.

Kialakult az artériás és a vénás együttgondolkodás rendszere. Abban a periódusban még a sajtó reprezentánsait hívtuk meg, láttuk vendégül, majd pedig az önkormányzatokét, utána a háború alatt az embargó csak a nők utazását tette lehetővé, mert hát a férfiak nem utazhattak.

Igazán a Daytoni megállapodás volt a fordulat számunkra, amikor mi magunk is az európai folyamatokkal párhuzamosan felismertük, hogy itt az európai in-

tegráció jegyében kell megteremtenünk az együttműködés és a párbeszéd feltételeit.

Párbeszédre, nem konfrontációra gondolunk. A konfrontációból, bizalmatlanságból kijutott nekünk elég a XX. században.

Ekkoriban kezdeményeztük mi 95 decemberében az első euroregionális konferencia megtartását, aminek olyan következményei lettek, hogy létrejött a közös együttműködési rendszer az eurorégió keretében, az átjárhatóság, a tengelykapcsolatok rendszere, testvérvárosi és testvér-települési kapcsolatok, kamarai együttműködési rendszerek, közös továbbképzési programok pedagógusok és újságírók számára, és még sorolhatnám tovább. Az egésznek a tanulsága talán az, és ez a legfontosabb, hogy a vajdasági magyarság ne egy nemzetállam foglyaként határozza meg önmagát. Az új történelmi helyzet legfontosabb sajátossága, hogy mód van nemzeti integrációra, az összetartozás rekonstrukciójára. Mód van arra, hogy egymásnak vessük a hátunkat.

Ott van a magyar oktatási intézményrendszer, tavaly szerveztük meg az Égígérő fa pedagógus továbbképző programot, egy sor vajdasági, délvidéki vetélkedőt, kifejezetten azért, hogy a magyarországi, délmagyarországi oktatási vertikum igenis adjon háttérrel. Ott merült fel, és vázolták az egyetem koncepciójának kidolgozási programját, történetesen mi tettünk szakmai javaslatot a tehetséggondozó gimnáziumok koncepciójának kidolgozására és még egy sor más dologra. Mondanám tehát, hogy ezt az új szemléletet éljük át, hogy vessük egymásnak a hátunkat.

A másik észrevételem, az autonómia gondolattal kapcsolatos. Vegyük ki a nemzetállam autonómia dualitásból az autonómia problémakörét. Az az autonómiakoncepció, amit rendre zászlósan bizonyos erők megfogalmaznak, az kontra nemzetállamban gondolkodik. Nem az új történelmi helyzet szintjén merül föl. Először is a magyarságnak politikai érdekképviselői vannak, tagjai a parlamenteknek, szenátusoknak, itt-ott a kormánynak, a kormány vezetésének, lehetséges, hogy ez az önök számára alkalmasint hiányjelekkel jelenik meg, és kritikusan ítélik meg. Nagyon helyes. A demokrácia módot ad arra, hogy ezeket a figurákat visszahívják, és újakat delegáljanak, válasszanak helyette. De az autonómiának ez oszlopa. Ennek a képviselőnek politikai jelentősége van. Orientatív politikai jelentősége van. Ezen felül önök létrehozták példaadóan az egész Kárpát-medence számára a Nemzeti Tanácsot, mintegy a magyarság integrációs fórumát. Gyönyörűséges kezdeményezés, gratulálunk hozzá, a többiek számára is tanulság. A magyarság ott van a demokratikusan megválasztott önkormányzati testületekben. Sőt önöknél kilenc önkormányzati közösség szintjén önök a vezető hatalom. Ez a kilenc önkormányzati közösség igenis az autonómia rendkívül fontos oszlopa. Szakmai szervezeteik vannak önöknek. A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, hihetetlenül sok gazdag programmal, valamint a civil szervezetek további sora. És sorolhatnám tovább ezeket a változatokat, de engedjék meg, hogy ne szóljak róla. Most mód van arra, hogy a gazdasági kamarák egyelőre különböző érdekképviselői munkacsoportok szint-

jén, gazdasági szinten is szerveződjenek. Szecsei úrral most dolgozunk egy ún. beszállítói stratégia kidolgozásán, amit a HTMH-nak, illetve a kormányzatnak ajánlunk. Tudniillik ne akkor kezdjünk hozzá a beszállítói stratégia kidolgozásához, amikor a multik már szépen letarolták ezt a területet, hanem a magyar gazdasági érdekképviselőhöz tudjuk megjeleníteni az adottságainkat, kvalitásainkat, lehetőségeinket, hogy bele tudjunk szólni a születő új gazdasági stratégia alakításába.

Mondanám tehát, új helyzet van az autonómia dolgában, ne a kontra nemzetállam szintjén vívjunk, harcoljunk, küzdjünk, mert így hihetetlen energiákat elpocsékolunk, hanem az új európai konstelláció szintjén. Új európai pozícióba kerültünk, itt fog keresztüláramlani rajtunk 2004-ben Európa, elég trombózisos módon, de mégis Európa részei leszünk. Az a folklór, amelyik politikai aspektusból merül föl, ez Európa díszje, kincse, virága, hiszen ez a kulturális folklór valamilyen úton-módon oda kívánczik Európa elé. Gondoljanak arra a szecessziós kulturális kincsre, ami itt ebben a térségben létre jött, amit Európa számára föl tudunk kínálni. Tehát mondanivalóm lényege az, hogy komplementer módon vessük össze a hátunkat. Új konstelláció van, és ebben az új konstellációban próbáljuk az együttműködés lehetőségeit föllelni. Köszönöm, és gratulálok a konferenciához.